

JUSTITSMINISTERIET

MED LOV SKAL MAN LAND BYGGE

Hurtigere vej fra forbrydelse til fængsel

8 initiativer til at få straffesager hurtigere igennem retssystemet

14. januar 2018

Indhold

Forord	2
Straffesagskæden	3
Initiativerne	4
Sigtede må ikke vælge en forsvarer, som forsinker sagen	5
Skift af forsvarer må ikke forsinke sagen	6
Hurtig fastsættelse af tidspunktet for retsmødet	7
Udeblevne sigtede skal betale for det udsatte retsmøde	8
Styrket politiindsats så sigtede er til stede ved retsmødet	9
Styrket indsats mod dømte, som udebliver fra afsoning	10
Hurtigere afsoning med fodlænke	11
Øget synlighed om sagsbehandlingstider i straffesager	12

Forord

Det er afgørende, at straffesager kommer hurtigt gennem retssystemet – både hos politi, anklagemyndighed, domstole og fængsler. I dag går der al for lang tid, fra en sag anmeldes hos politiet, til en dømt gerningsmand starter på at afsone sin straf.

Lange sagsbehandlingstider er en stor udfordring for retssystemet – både i relation til det enkelte offer og borgernes generelle forventning om en konsekvent strafforfølgning. Det gælder ikke mindst i de alvorlige sager om vold, voldtægt og våbenbesiddelse, hvor der er politisk fastsatte mål for sagsbehandlingstiden, og hvor målopfyldelsen er åbenlyst utilfredsstillende. Desværre er langvarige forløb i straffesager langt fra noget nyt fænomen.

[De langvarige straffesager er et stort problem for ofrene, som kan have vanskeligt ved at komme videre med deres liv, og det er samtidig et problem for tilliden til retssystemet og retsfølelsen.](#)

Derfor sætter vi nu ind med 8 initiativer for at få straffesager hurtigere igennem retssystemet.

1. Fremover kan en sigtet kun vælge en forsvarer med tid i kalenderen. Retssager bliver således i dag ofte unødigt forlænget, fordi forsvareren ikke har tid til at møde i retten.
2. Hvis man skifter forsvarer undervejs i en retssag, må det ikke forsinke sagen. Derudover får den nye forsvarer ikke vederlag for merarbejde, som skyldes forsvarerskiftet.
3. Retten skal hurtigere gå i gang med at fastlægge en dato for retsmødet. Retten skal også i højere grad tage højde for, hvor travlt en forsvarer har, inden retten giver vedkommende en sag.
4. Fremover skal sigtede, som ikke møder op i retten, med det samme betale sagsomkostningerne, hvis retsmødet udsættes.
5. Politiets indsats skal styrkes, så politiet i højere grad sørger for, at en sigtet er til stede ved retsmødet, så der kan afsiges dom i sagen.
6. I fængselsvæsnet sættes ind over for de personer, som ikke møder op for at afsone deres straf. De skal efterlyses og findes.
7. Det skal hurtigere afklares, om en dømt person kan få tilladelse til at afsone med fodlænke, og dømte, som skal afsone med fodlænke, skal hurtigere i gang med at afsone.
8. Der skal etableres øget synlighed om sagsbehandlingstider i straffesager, så myndighederne kan sætte målrettet ind over for årsager til lange sagsbehandlingstider.

De 8 initiativer kommer ikke til at stå alene. I den kommende tid vil vi arbejde videre med at forkorte sagsbehandlingstiden i straffesager med bl.a. nye arbejdsgange og digitale løsninger, optimering af bødesager, rammerne for brug af lægeerklæringer ved udeblivelse fra retsmøder samt hurtigere udarbejdelse af personundersøgelser og mentalerklæringer.

Søren Pape Poulsen
Justitsminister

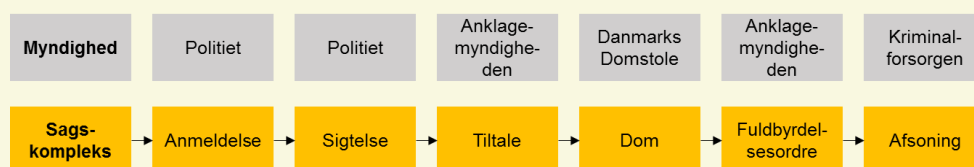
Straffesagskæden

Behandlingen af straffesager involverer flere myndigheder på Justitsministeriets område samt flere eksterne aktører. Det er derfor en forudsætning for en kort sagsbehandlingstid, at myndighederne både har effektive interne sagsprocesser, samarbejder på tværs og har et smidigt samarbejde med eksterne aktører som eksempelvis forsvarsadvokater.

Straffesagskæden dækker processen, fra politiet modtager en anmeldelse, til sagen afsluttes med eksempelvis fængselsstraf. Figur 1 viser et forenklet og fuldt afsluttet forløb fra anmeldelse til afsoning i en straffesag.

Figur 1

Forenklet forløb fra anmeldelse til afsoning

I 2016 tog det i gennemsnit over 300 dage fra en sag blev anmeldt hos politiet, til en dømt gerningsmand startede med at afsone sin straf. Tabel 1 viser målopfyldelsen for sagsbehandlingstid i forhold til særligt prioriterede sager om vold, voldtægt og våben.

Tabel 1

Målopfyldelse i sager om vold, voldtægt og våben, 2016

Procentvis målopfyldelse

2016

Vold

Politiet og anklagemyndigheden (30 dage)	67 pct.
Domstolene (37 dage)	43 pct.
Kriminalforsorgen (30 dage)	74 pct.

Voldtægt

Politiet og anklagemyndigheden (sager m. målsætning på 60 dage)	66 pct.
Politiet og anklagemyndigheden (sager m. målsætning på 4 måneder)	66 pct.
Domstolene (37 dage)	29 pct.
Kriminalforsorgen (30 dage)	80 pct.

Våben

Politiet og anklagemyndigheden (30 dage)	65 pct.
Domstolene (37 dage)	57 pct.
Kriminalforsorgen (30 dage)	70 pct.

Kilde: Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Domstolsstyrelsen og Kriminalforsorgen

Initiativerne

1. Sigtede må ikke vælge en forsvarer, som forsinker sagen
2. Skift af forsvarer må ikke forsinke sagen
3. Hurtig fastsættelse af tidspunktet for retsmødet
4. Udeblevne sigtede skal betale for det udsatte retsmøde
5. Styrket politiindsats så tiltalte er til stede ved retsmødet
6. Styrket indsats mod dømte, som udebliver fra afsoning
7. Hurtigere afsoning med fodlænke
8. Øget synlighed om sagsbehandlingstider i straffesager

Sigtede må ikke vælge en forsvarer, som forsinker sagen

En af årsagerne til langstrakte straffesagsforløb er, at sigtede vælger forsvarsadvokater, som har travle kalendere og derfor ikke kan møde i retten inden for den nærmeste fremtid. Det medfører, at retsmødet først afholdes lang tid efter, at retten har modtaget straffesagen. Forsvarernes kalendere har f.eks. de seneste år været den væsentligste årsag til, at de politisk fastsatte målsætninger for sagsbehandlingstiden i volds- og voldtægtssager ikke overholdes ved retterne.

Initiativ

For at sikre en hurtigere behandling af straffesager skal sigtede fremover ikke kunne vælge en forsvarer, hvis det resulterer i, at straffesagen bliver væsentligt forsinket i forhold til, at en anden forsvarer beskikkes.

Derfor vil justitsministeren sætte frister for, hvor meget valget af en given forsvarer kan forsinke en straffesag. I dag er udgangspunktet, at en forsinkelse på 2-3 måneder vil kunne danne grundlag for at nægte beskikkelse.

I sager om vold, voldtægt og våbenbesiddelse på offentligt tilgængeligt sted skal der ved nybeskikkelse af en forsvarer fremover som udgangspunkt ikke accepteres mere end 2 ugers forsinkelse i forhold til, at en anden forsvarer beskikkes.

I andre sager bliver fristen ved nybeskikkelse som udgangspunkt 4 uger.

Det skal også være muligt at afbeskikke forsvarere, hvis det kan forkorte sagsbehandlingstiden væsentligt.

Skift af forsvarer må ikke forsinke sagen

Når sigtede skifter forsvarer tæt på et planlagt retsmøde, må retsmødet ofte udsættes, fordi den nye forsvarer ikke kan møde på datoen for det allerede planlagte retsmøde.

Ca. 20-30 pct. af alle domsmandssager udsættes i dag, og forsvarerskift er en af hovedårsagerne til udsættelse af retsmøder.

Når retsmødet udsættes, forlænges sagsforløbet i gennemsnit med ca. 80 dage i forhold til sager, hvor retsmødet ikke udsættes.

Initiativ

Når sigtede har haft mulighed for at ønske en bestemt forsvarer, kan sigtede fremover kun skifte forsvarer, hvis sagen slet ikke forsinkes på grund af forsvarerskiftet. Derudover vil den nye forsvarer ikke få vederlag for merarbejde, som skyldes forsvarerskiftet.

Hurtig fastsættelse af tidspunktet for retsmødet

Retterne modtager i dag først en digital version af en straffesag og efter nogle dage også den originale papirversion fra anklagemyndigheden. Det er praksis i retterne, at man afventer modtagelse af papirversionen af sagen, før man påbegynder arbejdet med at fastlægge datoen for retsmødet. Herefter tager planlægningen af datoen for retsmødet i en straffesag i gennemsnit ca. 14 dage.

Initiativ

Retten skal fremover begynde arbejdet med at fastsætte tidspunktet for retsmødet hurtigst muligt, efter sagen er modtaget digitalt fra anklagemyndigheden frem for at afvente den fysiske kopi af sagen.

For at forkorte tidsperioden frem til retsmødet skal retterne ved beskikkelsen af en forsvarsadvokat tage hensyn til, hvornår den pågældende kan møde i retten, og ikke alene beskikke efter et rotationsprincip mellem de forsvarere, som er antaget som offentlige forsvarere inden for retskredsen. Således vil sagsbehandlingstiden blive tillagt større vægt.

Udeblevne sigtede skal betale for det udsatte retsmøde

Sigtede, som udebliver fra retsmøder uden at have en lovlig grund, forlænger straffesagens forløb, da retsmødet i mange tilfælde så må udsættes. Udsættelse af retsmødet forlænger i gennemsnit straffesagens forløb med ca. 80 dage.

Samtidig skal forsvarsadvokaten have salær for retsmødet, selvom retsmødet ikke bliver afholdt. Derudover er udsatte retsmøder spild af tid for både ofre, vidner, dommer, anklager og domsmænd.

I de sager, hvor der skal laves en mentalundersøgelse, forlænges straffesagens forløb betydeligt, hvis en sigtet – eventuelt flere gange – udebliver fra retsmøde.

Initiativ

Når et retsmøde udsættes på grund af sigtedes udeblivelse, skal sigtede fremover straks pålægges at betale sagsomkostninger i form af forsvarersalær vedrørende det pågældende retsmøde.

Samtidig skal retten fremover kunne beslutte at iværksætte en mentalundersøgelse af en sigtet, uden at vedkommende er til stede i retsmødet.

Styrket politiindsats så sigtede er til stede ved retsmødet

Politiets bistand er nødvendig i flere sammenhænge i forbindelse med behandlingen af straffesager – også efter efterforskningen og sigtelsen er foretaget.

Hvis en sigtet udebliver fra et retsmøde uden lovlig grund, og det ikke er muligt at afsige udeblivelsesdom, kan retten under visse betingelser træffe anholdelsesbeslutning, som betyder, at politiet kan anholde sigtede op til 24 timer forud for et nyt retsmøde. I sådanne tilfælde vil politiet skulle anholde sigtede og bringe sigtede til retten til det næste retsmøde.

Initiativ

Politiets skal styrke indsatsen for at anholde sigtede, som udebliver fra retsmøder. Der skal i den forbindelse gøres mere for at træffe personer ud fra det konkrete udviste adfærdsmønster. For eksempel skal der gøres mere brug af at anholde sigtede på skæve tidspunkter, eller mens vedkommende er på job eller på besøg hos familien. Med nye nationale retningslinjer, der bygger på den bedste praksis, vil politiet sikre, at disse sager bliver håndteret mere ensartet, og at der er en klar beskrivelse af de muligheder, politiet har for at søge efter sigtede på bopælen eller andre opholdssteder.

Den styrkede indsats skal sikre, at dommerens beslutning om at anholde den udeblevne bliver effektueret, så sigtede er til stede ved retsmødet, og der kan afsiges dom i sagen.

Styrket indsats mod dømte, som udebliver fra afsoning

Mere end hver tredje dømte udebliver fra afsoning i fængsler og arresthuse. Det er udtryk for mangel på respekt for retssystemet, at dømte unddrager sig en konsekvent straffuldbyrdelse.

Initiativ

Derfor iværksættes en styrket indsats ved kriminalforsorgen for, at andelen af dømte, som udebliver fra afsoning, mindskes. Foruden udsendelse af sms'er om tid og sted for afsoning vil kriminalforsorgen, hvor det er muligt, foretage telefonopringninger til dømte, som skal afsone en ubetinget fængselsstraf. Telefonopringninger har blandt andet til formål at påminde den dømte om tidspunktet for afsoningen og dermed at mindske antallet af udeblivelser.

Samtidig skal en styrket indsats fra politiet sikre, at dømte, som udebliver fra afsoning, bliver eftersøgt på tværs af alle politikredse. Med nye nationale retningslinjer ensrettes eftersøgningen på tværs af politikredsene ud fra den bedste praksis for at sikre, at dømte kommer til afsoning og får en konsekvent straffuldbyrdelse.

Hurtigere afsoning med fodlænke

En person, som har fået en dom, kan søge om at afsone i fodlænke.

I dag er fristen for ansøgning om fodlænke 7 dage i de prioriterede sager om vold, voldtægt og våbenbesiddelse og 14 dage for øvrige domme. Såfremt en dømt får tilladelse til at afsone med fodlænke, skal den dømte i sager om vold, voldtægt og våbenbesiddelse varsles 10 dage før fodlænkeafsoningen starter, og 4 uger før i de øvrige sager.

Initiativ

Kriminalforsorgen vil i første halvår af 2018 ændre ansøgningsfristen for ansøgning om fodlænke til 7 dage i alle sager. Tiltaget suppleres senere blandt andet med en digital ansøgningsprocedure på kriminalforsorgens hjemmeside samt en forenkling og ensretning af informationsmateriale om fodlænke.

Derudover vil varslet for afsoning med fodlænke også blive forkortet, så det fremover er 10 dage i alle typer sager. Grunden til, at man i dag har 4 ugers varsel, er, at den dømte får mulighed for at indrette sig på den kommende afsoning. Dette gør sig dog ikke gældende i samme grad ved afsoning med fodlænke, hvor den dømte selv har ansøgt og medvirket i ansøgningsprocessen og samtidig bevarer tilknytning til bolig og beskæftigelse.

Øget synlighed om sagsbehandlingstider i straffesager

Data og information om sagsbehandlingstiderne i straffesager er afgørende i forhold til at skabe et godt styringsgrundlag. Et styrket datagrundlag giver myndighederne mulighed for sætte måltret ind over for årsager til lange sagsforløb og styrke indsatsen i politi- og retskredse, hvor sagsbehandlingstiden ikke er tilfredsstillende.

Initiativ

Justitsministeriet, politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen vil skabe bedre overblik over sagsbehandlingstider i forhold til, hvordan ressourcerne udnyttes, og hvordan myndighederne samarbejder om straffesager fra start til slut.

Samtidig vil myndighederne i videre omfang offentliggøre tal for sagsbehandlingstiderne fordelt på de lokale embeder. Det skal medvirke til, at bedste praksis identificeres og udbredes på tværs af politikredse, retskredse og kriminalforsorgen.

Derudover vil mål- og resultatplanerne for både politiet, anklagemyndigheden og kriminalforsorgen i 2018 og de næstkommende år indeholde mål for sagsbehandlingstiden hos den enkelte myndighed, men også på tværs af straffesagskæden. Formålet med det fælles mål er at ansvarliggøre de myndigheder, som behandler straffesager, for samarbejdet og sagsbehandlingstiderne igennem hele retssystemet. Derudover sætter mål for sagsbehandlingstider fokus på effekten af alle de aktiviteter, som har til formål at nedbringe sagsbehandlingstiderne i straffesager.

Hurtigere vej fra forbrydelse til fængsel

8 initiativer til at få straffesager hurtigere igennem retssystemet

Dato

14. januar 2018

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon

72 26 84 00

Email

jm@jm.dk

Foto

Colourbox